

Numerul 40.

Oradea-mare 6/18 octombrie 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe ½ de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Neaga.

(Urmare.)

Eu am scăpat, și ai să scapi și tu, dișe bătrânul. Sandu se uită la el:

— Da, când oiu îmbătrâni și când Neaga me va fi uitat de mult.

— Décă-i sângele meu, nu uită. Remăi cu bine și nu te lăsă pradă desnădejdei.

Cei patru liberați se îndreptară spre eșire și periră repede în întunecime din fața privirilor pizmașe, cari îi urmăriau.

În sat, d'asupra iadului grozav, eră numai lumină și sôre; cununii și ghirlande împodobiau casele și stradele pitorești. Colo în mijlocul horei care se tot măria, se aușiau viorile, cobzele, țimbalele lăutarilor țigani cari nu mai aveau o clipă de odihnă; printre ele se aușia flueratul ascuțit al naiului, și resună bătaia din picioră a flăcăilor, ale căror cămăși albe ca pomii înfloriți și bogat cusute, luciau peste pantalonii cei albi. Pălăriile lor erau pline cu flori; la cingători le atârnavu basmale cusute cu culori, și ei strigau și chefuiiau

și săriau pe când fetele, pe care le țineau de mâni, jucau cât se pôte de frumos și de liniștit, par că alunecau peste iérbă, fără ca să-și mișce piciorule. Și cămășile și fustele lor erau bogat cusute cu roșu și negru și sclipiau de fluturi aurii. Códcele le erau impletite cu flori, și nevestele care erau imbroditate cu marama lungi subțiri, aveau cel puțin o garófă la ureche. Femeile române sânt fôrte indemânatică la cusut și la țesut, și horele lor sânt o frumusețe rară. Uneori se aușiau strigătele jucătorilor cari duceau hora, și cărora ceialalți le respundeau, ori țiganul își cântă viorei plimbându-se prin mijlocul horii, par că urmă și el jocul, ca să-l întărite mai mult. Cântăreții erau neobosiți, și când isprăviau cu hora, începeau chindia, bréul, ca la bréza, sultănica și cum le mai dice la tóte jocurile lor frumoșe. Jucătorii infierbântați se duceau și veniau de la puț ca să-și mai ude gura, și din pridvorul unei case pe care erau atârnavate coróne, priviau Domnul și Dómna cu gazda lor. În amestecătura aceea de tóte culorile, Dómei nu perise încă din ochi intristarea adâncă ce o cuprinsese când văduse oca.

VICTOR EMANUIL, PRINȚUL MOȘTENITOR AL ITALIEI.

In sfârșit hora se sparse,

și în mijlocul ei fure aduși cei patru ocnași, cari veniau să mulțumescă Domnului că îi iertase.

Bieții oameni galbeni, par că ieșiau din mormânt, așa erau de streini în lumea cea veselă, așa erau de serioși. Unul sta nemișcat și-și întorcea capul după sunet, orbise. Dădăna făcând daruri oamenilor și îi întrebă cu glas blând, decât aveau mult până acasă.

— Numai așa de puțini ai iertat? întrebă ea încet pe soțul seu.

— Altădată mai iert și pe alții, răspunse el tot încet.

Domnul purta un vestmânt lung de mătase și mijlocul îi era încins cu un șal minunat; pe cap avea ișlic, adică o căciulă mare de blană. Barba lui bine îngrigită îi acoperia peptul. Era măreț la umblet și zimbiă rar.

Dădăna avea pe ea o manta lungă de mătase verde, cusută cu aur și cu samur pe margine; de asupra cădea un vâl de mătase subțire ca țesătura de păiajin. În palatul ei avea femei care torceau și țeseau foarte frumos și chiar țesăturile de lână erau foarte subțiri și nu se stricau lesne. Ea admiră cămășile țeranțelor și sălbile de aur de la gâtul lor, și dăruia multora bani noi să-și facă salbe.

Când se mai răcori spre seară, venirea trăsurilor cu câte opt și chiar doisprezece cai înaintași; pentru fiecare patru cai era câte un surugiu, cu mintean bogat cusut și cu mâneci albe ce lălfăiau, cu brături late și cu panglici lungi la pâlării. Învârtiră bicele lungi pe de-asupra capetelor și plecară în gona mare pleznind și strigând. Curând toate periră în nori de praf.

Depart de ocne era un sat frumos de munte, infundat în arșiță sorelui care apunea. Un om sta siugur pe deal, rădemat de totag, și se uită în vale, par că căută printre stâlpii prispelor fiecărei case vre-o ființă cunoscută. Dar nu se întorsese încă nimeni de la câmp. Nu trecu mult și se auziră departe clopotele vacilor, și fetele și băieții veniau singuri séu câte mai mulți vorbind și râdând, pe urmă veniau femeile torcând și cu copii în brațe, pe cap și la spinare. Bărbații veniau mai încet, cu unelte grele pe umeri, și fumau.

Peste puțin fumuri subțiri, albastre eșiră din coșurile caselor: femeile pregăteau demâncarca de seară, pe când bărbații mai stau prin pregiure de prispe și vorbeau. Pe urmă eșiră de prin case fetele cu urciore colorate și cu donițe pe umere, și se duseră să scotă apă de la puț. Flăcăii se apropiu și se rugau să le dea și lor câte o inghițitură, și pe ici pe colo le strecură câte o glumă. Nebăgat în sémă de nimeni sta mereu nemișcat omul de pe deal și se uită spre sat.

— Veniți încóce! strigă una din fete. Vădui ceva în apă!

Și se uită în puț râdând cu șiretenie.

— L-am văduț deslușit de tot; acumă știu pe cine am să iau de bărbat.

Toate voiau să vedă și se impingeau unele pe altele și zimbiau; căci se dice că decât te uiți mult în apă, și se ivește cel pe care ai să-l iei de bărbat peste an.

Pe când rideau ele, dintr'o casă mai de pe deal ieși o fată de o frumusețe rară, cu niște ochi mari, plini de o intristare nespuse de adâncă. Códele-i negre lnciau, și niște garófe impletite în ele le făceau să pară și mai negre.

Făcú o mișcare, par că ar fi vrut să se întórcă

înapoi să intre în casă, când vădu fetele la puț, dar un glas răstit dinăuntru îi porunci ceva; ea remase nehotărîtă, cu urciorul în mână. Cum eși, o și băgară de sémă, și bătrânul de pe deal, și fetele de la puț, care șoptiră ceva uitându-se la ea.

Fata se roși, și urciorul îi tremurá puțin în mână. Pe urmă făcú câțiva pași hotărîți în spre puț.

Intr'o clipă o impresurárá tóte; „Ei, da galbenă ești, Neago! Tăcută ești, Neago! Dar unde-ți e odorul, Neago? Unde și-i drăguțul? Omoritorul, ai?!”

— Dă încolo florile astea, și se alta. Și-i smulse garófele din pěr.

Neaga lăsă să-i cadă urciorul și se uită cătră cer.

— Singurá, șopti dēnsa, singurá! Cine să me ajute și pe mine?

— Eu! rēsună un glas adânc.

Fetele se deteră îndērēt speriate. În fața Neaghii se aflá Vlad, care se uitá la ea de multă vreme în tăcere.

— Cine ești tu? întrebă fata. Și se uită țintă la el, cu frică în ochi și buzele jumătate deschise, par că presimția o nouă nenorocire.

El așteptá câteva și apoi dīse:

— Tatăl teu.

Din peptul ei eși un fel de oftat, și după ce făcú o mișcare repede, clătiná din cap cu intristare și mânilor îi căduură în jos.

— Eu n'am tatá, dīse dēnsa.

Fetele se uitară una la alta și se grămădiră mai aprópe.

— Nu și-a vorbit nici odată nimeni de dēnsul? Ea își plecá capul.

— Ba mi-a spus tóți că ar fi la ocna.

Cuvintele acestea sunară așa de îngrozitor, încât un fior de spaimă trecú prin ceta de fete. Numai Neaga ridicá ochii și se uitá la el.

— Știi tu cum îl chemá pe tatăl teu?

— Da, Vlad.

— Vlad me chiamă. Și pe mama ta n'o chiamă Flórea și pe fratele Radu?

Ea făcú semn că da.

— Ei unde sūnt?

— Fratele meu a plecat, nu știu unde, a plecat în lume că aici nu-i erá bine.

— Dar mamă ta?

— Mama a murit; eu stau la bărbatu-seu de al doilea și îi îngrigesc de copii.

— La bărbatul mamei tale stai?

— Da, la dēnsul.

— De mult erá măritată?

— De mult, de șese ani.

— E bun cu tine?

— Ba nu.

Fetele iarăș se impinseră una într'alta și-și luară vērfulire basmălelor în gură și deschiseră ochii mari.

— Nici o vorbă bună nu-mi spune și me bate; mama plângea mereu și dicea: „Oh! de ce m'am mai măritat! Mai bine de remăneam vėduvă”. Și așa de mult a plâns încât a căpētat o durere mare la inimă și pe urmă a murit.

— Dar cine i-a spus că eu aș fi murit?

— Nu știu.

— Iaca trăesc și decât îți e reu unde ești, hai cu mine, să umblăm până ce vom găsi un acoperiș.

— Și chiar de nu mi-ai fi tatá, tot aș merge bucurósă cu tine, moșule.

Câteva femei eșiseră de prin case. Ele își puseră mâna la gură or pe obraji și dădură din cap zicând :

— Dómne! Dómne, ia te uită la ea. A inebunit! Ce ar dice biéta mă-sa, decât ar vedé-o?

— Bine c'a murit.

Bêtrânul și fata plecară liniștiți amândoi în colo, par că așa se convenia. Nu eșiseră încă din sat, când o femeie bătù în gém la tatăl vitreg al Neaghii care creșdend că e ea, începù :

— Vîno mai iute de pune de mămăligă, afurito, fată de nimic, soiu reu, neam de hoț, fată de ueigaș! Vîno că-ți zdrobesc ósele!

Și se repeđi afară cu un lemn în mână și roșu la față. Femeia țise liniștită :

— Stai, stai, nu mai ocări și te infuriá de géba, că nu e Neaga. Ea a plecat . . .

— A plecat? Unde?

— S'a dus în lume, cu un om bêtrân, slab, și jigărit, care țice că ar fi Vlad, tatăl ei, și că ar veni de la ocnă. A întreat de Flórea, de casa lui, de Radu.

Omul se făcuse vênét la față și par că amușise. Femeia se speria, aduse de îi dete apă și țise :

— Ce te sperii așa? N'a fost vre-o stafie, ci Vlad, l-a cunoscut mama Vasilina.

Omul fu astfel izbit încât trebui să-i lase sânge. După ce se desmetici și îl întreată, decât vré să aducă pe Neaga îndêrét cu sila, el scutură cu putere din cap că nu. Lume se strînsese multă, tineri și bêtrâni, și stătură până nóptea în fața casei; femeile necăjite și ostenite abia putură liniști pe copii cari țipau și plângeau după Neaga. Unii țiceau, că bine a făcut că a plecat că prea o injură și o bătea tatăl seu vitreg într'una după ce băgase și pe mă-sa în pământ. Alții țiceau, că el o iubiá pe fată și că o injură și o bătea de necaz de când cu istoria lui Sandu, și că avea chiar de gând să o omóre.

Neaga și tată-seu în vremea asta ajunsese departe.

Despre Sandu nu vorbiră nici o vorbă. Fiecare se tenea, și Neaga se hotărise să nu spuie nimic.

Se culcară sub cerul gol. Vlad țicea că îi plăcea mai mult, de óre-ce nu vêduse cerul așa de multă vreme și nu resufflase bine. Neaga stete tótă nóptea cu brațele încrucișate pe după genuchi și se gândi și iar se gândi. Ce se făcuse Sandu? Unde s'o fi dus? Erá așa de tiner și de frumos încât nu-l putuseră judecă cu asprime. Trebuiseră să vêdă și judecătórii că se aprinsese și de aia omorise. Astfel stătuse ea din țiuva aceea în fiecare nópte și se gândise.

Vlad o vêđu și îi auđi oftatul, dar își aduse aminte de starea sa și că nu putea să insuffle nici o încredere copilei sale, de órece ea auđise în totdeauna de el că erá om reu. Nevésta care îl uitase, nu putuse să-i fi spus ceva bine de densusl.

În sfêrșit țise :

— Dar ție nu-ți pare reu, fată, că ai plecat cu mine ?

— Mie? Să-mi pară reu? Ba mulțumesc lui Dumnețeu că sînt slobodă și că nu me mai cunóșce nimeni pe lume.

În sfêrșit se crepă de țiuă, ciocărliile cântau de bucurie prin crânguri și sórele se ridică cu minunata-i liniște.

— Ađi vêđ întei resăritul sórelui de șaisprețece ani! țise Vlad.

(Va urmá.)

CARMEN SYLVA.

Ađi și mâne.

De diminéțu stau pe drum

Și o aștept să trecă;

Spre școlă ea va trece-acum —

Și vreau să-i spun, dar nu știu cum, —

Că glasul mi se 'necă.

M'apropiu de atâtea ori

Și vorba stă să-mi sbóre;

Dar când vêd ochii zimbitori,

Obrajii-mi ard, me prind fiori

Și sufletul îmi móre.

Me 'ntorc, — am friguri nóptea 'n pat,

Să plâng de ciudă-mi vine.

Cu mine însu-mi stau certat,

Și-aceleași gânduri iar me bat

Și iar vorbesc cu mine.

O, n'am să fiu copil mereu,

Ci am să-i spuiau odată,

Că-i dragă sufletului meu, —

Că nu-i dór fata dumnețeu,

Ca să me tem de-o fată.

Dar iat-o! Vine 'ncet umblând;

O prinde șorțul bine,

Și cum se uită suriđend!

Par c'a 'nțeles ce am în gând

Și rîde iar de mine.

Și cum să-i spun? Și ce-am de spus?

Pustiu capu-mi remâne;

Dar ea se duce, ea s'a dus . . .

Și par că alte țile nu-s?

O, las' că-i spuiau eu mâne.

GEORGE MURNU.

Intr'o școlă se petrece următórea scenă:

Profesorul întrebă. — Idolul avea ochi dar nu putea . . . Ce nu putea ?

Elevii. — Să vêdă.

Profesorul. — Avea urechi și nu putea . . . Ce nu putea idolul ?

Elevii. — Să audă.

Profesorul. — Idolul avea nas și nu putea . . . Ce nu putea idolul ?

Elevii în cor. — Nu putea să și-l ștergă cu batișta.

— Veđi mamă, Măriórei i-ai cumpêrat un pian, cumpêră-mi și mie o bicicletă.

— Dar la ce-ți trebuie bicicleta ?

— Pentru ca să pot plecă d'acasă atunci când va cântá Marióra . . .

Pe Costică îl dor măsesele.

— Tu ești fericită, mamă.

— De ce ?

— Când te dor măsesele, le scoți afară și pe urmă le pui iar în gură !

V E D E R I D I N R O M A .

MICA ARTISTĂ. (După tabloul lui George Schöbel.)

A m i n t i r i .

Sînt gata t te de plecare,
Trăsura 'n stradă-i să pornesc ;
Cu-at ta dor  i cu 'ntristare
Las dulcea casă p r ntesc .

 i mama-mi  ice: »Ia aminte,
Tu pleci dar nu ne da uitări,
Căci multe- i trec pe dinainte
Din  ori  i p n  'n pragul sării.

 -am vr   i noi să  cim de tine
C nd prea ne ești acum departe:
De- i merge reu, de- i merge bine,
Ne mai trimite c te-o carte«.

O 'nec  pl nsul. »Dulce mamă!
O să- i respund sosind, indat ;
Căci  tiu că glasul teu me chiamă
In t t   ina c te-odată«.

 i pl ng  i eu, dar numai tainic,
Să nu-mi ar t durerea crudă;
Destul e pl nsul mamei jalnic
 i fa z ei de lacrimi ud .

Incet trăsura se porne ce . . .
Mai fac un semn din pălărie . . .

Colo departe se z re ce
Un or fel pe cea c mpie.

O casă naltă e de-o parte
Cu opt fere ti, cu fa a 'n drum;
Ah! n'o zăresc, căci e departe
 i totu  par c'o văd acum.

Acolo stai tu g nditoare,
C t nd pore ti din altă lume;
At t de dulce visătoare
G nde ci asupra unui nume.

S nt Fe i frumo i destui, s nt  ine
 i Cosinzene nepătate;
Dar nu-i nici unul pentru tine
S nt in pove ti nerinovate.

 i totuș g ndul teu plute ce
Departe 'n lumi nepomenite;
E sufletul teu ce iube ce
Acele visuri nesf r ite.

Ah! deca-i  ci c'a mele g nduri
Ream ntesc icóne dulci,
De c nd eram odată singuri
Din timpurile de atunci.

C nd  mi vorbiai  i l ng  mine
Sedeai r d nd ca o copil ;
In ochii tei ca dulci lumine,
Iubită, este-at ta milă.

 opt ndu-mi dulci cuvinte, dragă,
Din jocul nost f c ndu- i hax;
A  fi privit o v e t  'ntr g 
In gr sciorul teu obraz.

 i me chemai string ndu-mi m na
Intr'o odaie să fim singuri;
C nd tu  cieai că ești st p na
Z darnicelor mele g nduri.

C nd me priviai pe sub spr ncene
Cu-at ta farmec cu iubire,
Cu-at ta dor plut nd alene
In visuri dulci de fericire.

Mi-aduc aminte la plecare
 iceai: »Rem i  i nu te duce,
O nu! e-at ta depărtare
 i nóptea 'n cale-o să te-apuce.

Rem i, mai este vreme  nc 
Să mergi acasă, ești la sate
 i vei fi singur in ad nc 
Lini te  i singurătate«.

 i glasul teu frumos, iubită,
 mi pare astăzi că-l ascult;
Zimbiai at t de fericită,
Eu te iubiam at t de mult.

Ah! iată trenul se opre ce,
Incet, incet, ajuns in gară;
Me ure grăbind, căci se gr be ce
 -apoi privesc pe u e-afar .

Voi locuri dulci, c mpii frumoșe,
Ce rem ne i ascunse 'n zare:
Ve las cu inima duio s 
 i ve salut din depărtare.

Cu pas grăbit mereu porne ce
 i trece trenul inainte;
Potop de g nduri me umbre ce
 i mi s'a e d  peste minte.

Iar visuri dulci de fericire
Dispar mereu  i par că-mi vine
Să cred c'acésta desp rtire
Pe 'ntr g  v e ta n str   ine.

Budapeșta.

NORIAN

Proverbe.

Pe acela  cap nu se potrivesc t te p l riile.
(Englezesc.)

*

Cine se uită pe unde calcă, nu d  in gropi.
(Rusesc.)

*

In timp de pace, un ac valor z  mai mult ca o
sabie.
(German.)

*

 i pentru calul  chiop se g se ce surugiu. (Românesc.)

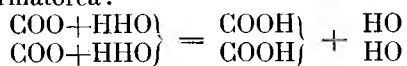
Incercări de popularizarea hygienii și a științelor naturale.

(Urmare.)

Elementele sêu mineralele, cari fac asupra noastră impresiunea morții, nu-s mörte, ci grupuri de atomuri in echilibru cari așã intr'o stare latentă pot exista milioane de ani, decã cumva nu ajung in sfera unei vieți originale care indatã le sparge echilibrul și se zidește ênsuș pe sine din materialul lor. Plantele sânt deja organisme cari se nasc din celule, respective simburi, cresc și dupã o perioadă de dezvoltare completã in care s'au ingrigit de semênță, putrețesc iarã. Animalele încã o fac așã ca plantele, numai cât ele reprezintă un grad de progres, având organe simțitoare și fiind in stare să se miște. Omul posedea lôte însușirile ambelor clase organice, numai cât el reprezintă prin mintea și inteligența sa un progres și mai mare și pe acestea și-le folosește ca să-și ieie mâncãrile trebuincioase mai de gata, atãt din plante, cât și din animale, ca să pótã trăi.

Pãrintele tuturor vieții pe lumea asta e sórele și pentru asta a și fost in vechime ca un Zeu admirat și adorat. Ênsaș dumineca noastră, sêu ziua domnului — dies solis — iș trage originea ca serbãtore de la el, dar asta așã a fost de demult, cã noi apropiindu-ne de „poporul celales al lui Dumneșeu“ atãția sfinți am importat din semênția lui Avram, încãt noi am uitat de nemijlocitul pãrinte al vieții pãmênțești și numai arãreori mai aușim câte un țeran dicend „sfântul sóre“. El inse, ca un adevêrat șeu generos, nu s'a lãpêdat de noi, ci ne-a luminat și încãlșit și mai departe. Influența sa, afarã de luminã și cãldurã, la formarea nutremintelor noastre, se basază pe puterea electrolyticã a rașelor, dupã cum o vedem la fotografie unde compozițiunea fluidã argento-chloricã cu care se udã planta, se despica, chlorul dispare și conturile figurei noastre remãn imprimate de argint; sêu precum o observãm la inãlbitul pânzei pe care romãncele noastre cele adevêrate in tôte țilele le inmõie in apã și dup' aceea o intind la sóre. In cazul acesta din apã sub influența sóreului se produce hydrogeniu superolyd (H_2O_2) carele mai departe se despica in abur de apã (H_2O) și in Oxygeniu (O). Elementul din urmã inãlbește pânza. In țilele cele pline de sóre primãvera încã se produce hydroxigeniusuperoxyd carele remãnend topit pe nea sêu in rouã, a dat ansã la nașcerea datinei la fetele de țeran să se spele in martie cu nea, iar mai târșiu cu rouã pe fața ca să se nãlbescã și să se facã mai frumoșe. In fabricii așã la nãlbitul pânzei se foloseșce o soluțiune de chlor in apã. Chlorul despica apa (H_2O) acãșandu-se de Hydrogeniu (H), iar Oxygeniu (O) cel liber in „statu nascendi“ are o putere și mai mare de nãlbit.

Crescerea plantelor se basază pe puterea asta a rașelor de sóre unde Oxygenul cel electronegativ se alege sêu ca să me folosesc de un esemplu, din doue pãrți de acid carbonic (CO_2) și din doue pãrți de apã (H_2O) prin alegerea hydroxigeniusuperoxydului (H_2O_2) se produce acidul oxalic ($C_2H_2O_4$, Kleesaure, sóskasav, bun de a curãți petele de colorii de pe mâni). Forma simbolicã e urmãtoreã:

Din cadrul oxalic se dezvoltã mai departe prin reducere progresivã zãhar, celulosã, Kohlehydrate (Amylace.) Din zãhar prin perdere de acid carbonic, de apã

și prin combinațiuni cu carbonatele la care se adaugã și acid de furnici ($C_2H_2O_4$) se dezvoltã oleiatele in plante. Mai departe din zãharul ($C_{12}H_{22}O_{12}+2HO$) este prin adaugerea de apã și de Nitrate (N), perdendu-se hydrogeniusuperoxyd la nașcerea ammoniakului (NH_3), se formezã clasa cea mare a albuminatelor. Asta e o cerculare in naturã la care materia purtãtore — ca sãngele in corpul nostru — e apã, iar mașina care dã de mii de ani impulsul, e sórele.

Așã vedem noi, cã materiile nutritore pentru traiul nostru sânt apa, albuminate, Kohlehydrate, grãsimi și sãrile. Noi nu putem trăi numai c'un soiu dintre ele, ci trebuie totdeauna să le mãncãm mestecate și combinate la olaltã, decã voim să remãnem sãnetoși.

Apa (H_2O). Ênsuș trupul nostru constã din 63% de apã, va să dicã mai mult de jumetate din materia corpului nostru e apã, iar celelalte pãrți sânt 10% albuminate, grãsimi între 9—19% Kohlehydratele și sãrile minerale, formezã restul. Femeile iș și mai apãtose și pôte cã asta e una dintre cauzele principale cã ele indatã lãcremezã când voiesc. Apa nu-i tot intr'un tip impãrșitã in corpul nostru: in ôse și grãsimi face 10%, iar in celelalte organe cam 70—78%. Mușchii noștri conșin 75% așã cã jumetatea apei noastre e așeșatã in ei. In sãnge apa face 78%, fãrã apã noi nu-mai pușin timp putem trăi, pãnã cãnd fõme putem rãbdã mai multe țile. Noi o perdem tot intr'una resușfãnd, asudãnd și pe lãngã un traiu moderat cam 1½—2 litre in 24 de ore per vias naturales. Cãnd lucrãm, fireșce perdem mai multã. Asudãd continuu intr'o orã (scãlșii de abur), noi șputem perde sub forma de sudori aprõpe la o litrã de apã. Cele mai mari perderi de apã le are omul cãnd pãtimeșce de catarrh de mașe acut sêu de cholera. Datorința omului e să și-o ținã in echilibru. In ce formã ni-o incorporãm, bẽnd sêu prin mãncãri apãtose, e tot una. Ea ajunge fõrte ușor in sãnge și bẽndu-o rece, ea contribue la stẽmpãrarea temperaturii noastre corporale. Superplusul de apã din timp in timp se eliminãzã cu alte materii sãrate tot intr'una prin rãrunchi, eștia strecurã sãngele, cãnd inse se imbolnãvesc și nu-ș pot implini datorința, atunci apa remasã in trup cu alte sãri, se numeșce de comun bõla de apã, Urãnia (autointoxicatimi cu sãri), sêu cãnd se scapetã și sãnge, albumin se numeșce de medici haematuria, haemoglobinuria, albuminuria etc. Mumiele cele negre sbẽrcite egyptene nu-s alta decãt trupuri omenești imbalsamate inainte cu vre-o 3—4 mii de ani, din cari apa a fost fãcutã să evaporeze pentru conservarea cadavruului.

Albuminatele. La numirea grupei estei de model a servit albușul de ou, carele la o temperaturã de 70 graduri Celsius incepe a se inchiegã. Eu am estins numirea asta pentru pricepere mai ușorã și cu privire la alte materii albuminoșe de nutremẽt, de și specialitșii și chimiștii pe acestea, dupã proveniența, intr'alt tip le numesc. D. e. Albuminatele din lapte sêu caș, se numesc Casein, cele din gãlbinașul de ou, Vittelin, cel din sãnge care inchiegat formezã un strat galbin-alb, Fibrin, pe cel din Carne, Syntonin, cel din legumile nostre (mazere,) Legumin etc.

Din albuminate trupul nostru, dupã cum am amintit, conșine 10%. Ele sânt cam in modul urmãtor resfrate prin corp: in sãnge de 21 de pãrți, in mușchi 18, in maiu 12, in creeri 9.

Ele fiind o parte constituitivã a corpului nostru, unde prin procedura vieții tot intr'una se descompun, mai trebuie să le introducem cu nutremintele, decã nu

voim ca să se descompună acelea din corp, precum o vedem asta la bolnavi cari, neputând din ore-care cauză mîncă, slăbesc, séu cu alte cuvinte, își consumă reserva depusă în trup cu alte ocațiuni mai bune.

Albuminatele preparate în corp chimice ajung în sînge și cu el străbat în urma contracțiunilor de inimă prin toate organele noastre și acolo predau celulelor materialul de trebuință, luând în schimb particulele cele folosite deja, precum depărtăm noi cenușa din cămin. Sângele traversează și renunchii, și acolo eștia alege materiile cele arse din sînge cu superplusul de apă cu tot și le mînă, ca apa prundul în beșică, în acest magazin provisoriu, carele când e plin, trebuie să-l golim. Cenușa asta a albuminatelor, pentru că totă viața noastră constă în ardere respective în oxydare, care e cauza primă a căldurei noastre corporale, se numește de fiziologi urate, oxalate, phosphate etc. cari câte odată din cause noue încă necunoscute, grămădindu-se în beșică și așezându-se ca prundul din apa tulbure, dau ansă la formarea de concremente séu petri pe cari medicii numai cu greutate mari le pot struci séu prin operațiuni scote afară.

Din albuminate se mai formază în corp prin proceduri necunoscute mucin, glutin (gelatina oselor) chondrin, elastin, keratin (substanța unghilor), cari se pot numi tot derivate de-a lor.

Avantajul albuminatelor constă în impregiurarea că noi cu evantități relativ mici, ne săturăm; ele se pot numai în parte înlocui cu alte materii de nutre-ment, dar nici odată cu totul înlocui. O însușire interesantă a lor e că se pot preface în grăsimi după cum o vedem asta la unele soiuri de cașuri prin bolte cari până is prospete, is albe, iar cu timpul se îngălbinesc respective se prefac în grăsimi. O atare degenerațiune se întimplă și în corpul nostru, că toate organele, când mult timp pătimim de perderi dese de sînge, de sucuri albuminoase, séu când trăim tot bine, ducem o viață puturosă mai ales între 40—50 de ani fără mișcare multă, ca să se ardă un pic albuminatele în noi. Asta e cauza principală că noi vedem adeseori, mai ales domni grași și corpolenți, loviți de gută (Herzschlag) când îi viața mai dragă, între pocale séu aducând jertfe pe altarul vinerei, în urma degenerațiunii părților musculose de inimă, care atunci în urma escitării, au mălcit. Pentru acea nevestele cele tinere cari vîd că bărbații lor, ajungînd la etatea asta, desvoltă un apetit mare și o inclinare spre lene, să nu-i lase să dîrmă după prînd, ci să-i trimetă la preumblări moderate pe șesuri și după aceea pe déluri, să-i pună la tăiat de lemne și la lucruri corporale prin curte și grădină în interesul lor și a copilașilor cari, fôrte ușor pot remănă orfani. Eu nu cunosc alt timp indicat pentru posturile noastre, ci numai etatea asta. Se pare că ênsuș călugării când au născocit posturile, numai la etatea asta s'au cugetat. Într'alte etăți și la alți ômeni posturile noastre sînt o absurditate.

Kohlhydratele. Pe acestea ni le introducem în corp mai ales în formă de pâne, aluate, legumi, cartofli, dulceturi etc. și ele fiind mai lesne, formeză nutre-mentul principal al ômenilor săraci. Scăderea lor e că din ele trebuie să introducă omul evantități că doue ori așă de mari (700 grami), ca din albuminate și re- cer organe sănătose la consumare. Ele is de vină, de noi la copiii cei de țeran vedem un fôle așă mare, ca la puii de pasere. Ele asemenea se descompun, respective oxydeză în corp. Din ele aflăm în mușchi numai

0.6—0.9%, dar în maiu în formă de glycogen până la 11%, cari dau acestuia la consumare un gust dulce.

(Va urmă.)

DR. T.

R o m a.

— După Petrarca. —

*G*svor de suferință, cuib al sîlbătăciei,
A 'nșelăciunii școlă, altarul necredinței,
Scund Babilon cu Roma cetatea inocinței,
Scriu frămîntat cu lacrimi în urbeu veciniceii,

*Tu lăgă de perjurii și ocnă a mîniei,
Ce 'ncereă bunătatea, — tu mama reuțății,
Va fi chiar o minune, o! iad viu al vieții,
De te-a iertă vre-odată Măntuitorul lumii.*

*Născută 'n castitate, în lipsă 'n umilire,
Te 'ntorci acum în contra căror ț-au dat viața?
Bachantă resfățată la ce mai ai speranță!*

*La orgii fără de capăt? La bunuri fără de lege?
Dar Constantin nu vine să facă aspră lege...
Perdută fie lumea, ce asta o suferi!*

LUCIAN BOLCAȘ.

Câștigul cel mare.

De Henry de Corse

*C*erul Parisului eră ascuns sub nori. Ei descărcau o ninsore mîeruntă, acoperind trotuarile și șoselee ei cu o pulbere albă, pe care moina o transformă în noroiu; de aceea trecătorii nu-ș perdeau vremea pe stradă, ci se grăbiau sgriburind de frig, și cu obrazii roșiți de viforul rece, să isprăvescă treburile lor spre a se întorče mai repede pe la casele lor.

Fu deci o surprisă destul de neplăcută pentru Jaques Monistrol, unul din negustorii de frunte, stabiliți în strada Sentier, când, trecînd prin piața Opera, se auđi strigat de la spate de cătră o voce necunoscută. Cu toate acestea el se întorče și se pomeni față în față cu un om destul de miserabil îmbrăcat, și a cărui fisonomie purtă pecetea suferințelor și a lipsei.

— Ce, me cunoșci? întrebă bietul om. Sînt Castanet. Castanet camaradul teu de școlă, stăteam laolaltă pe aceeaș bancă. Cred că acum trebuie să-ți aduci aminte de prietenul Castanet!

— Da da! Ai dreptate, respunse după o scurtă gîndire Monistrol, dar cu ore care nemulțumire, de ore-ce se temea că l-ar puté vedé unul din clienții sei stînd la vorbă cu un astfel de om prăpădit, în mijlocul pieței Opera.

— Îmi pare bine că te-am regăsit! reluă Castanet. Dar imi ai aerul grăbit. Urměză-ți drumul teu, te voiu insoți cîtiva pași.

Monistrol neavînd încotro, se indreptă cu fostul seu camarad de școlă spre strada Auber, umblînd cu precauțiune și uitîndu-se la drépta și la stînga, ca să se incredințeze decă nu cumva l-ar vedé vre-un amic.

Posițiunile sociale disting adese ori amiețiile cele mai sincere din copilărie.

— Cum vîd, tu te-ai procopsit? dîse Castanet după cîtva timp cu o voce care tradă amintirea și descurajarea vieții sale.

— Da, am cîștigat ceva parale în afaceri.

— Mi s'a spus că ai mai multe milioane!

— Dar tu? întrebă repede Monistrol, doritor de a pune conversația pe un alt teren, de tîmă să nu i se cîră vre-o sumă împrumut.

— Vai, eu n'am avut nici un noroc. Ții mințe la școlă, când tu te țineai numai de ștregării, pe când eu îmi tociam cotele studiînd. De cîte ori profesorul nostru ne plădea vre o compoziție sîu vre-o problemă, te lăsam să copiezi după mine și căpetai totuș regulat note mai bune ca mine.

— Grație îndreptărilor pe care le făceam.

Castanet surise cu tristețe.

— Da, dîse el, sînt omeni cari nu reușesc nici odată așă precum veți. în loc ca să me lansez ca tine în afaceri și să cîștig avere . . .

— Oh! Nu merită ostenela să vorbim de ceea ce am cîștigat.

— În loc să me lanseze ca tine în afaceri și să cîștig avere, am crezut că voi isbuti mai lesne decă aș avé o instrucțiune complectă. Mi-am luat licența în litere, licența în drept, am avut succese strălucite și mi-am cîștigat laude mari, dar, cu fatalitatea mea n'am putut să ajung la nici o procopselă. Me veți, cu totă munca și cu tôte studiile mele, un om fără situație, fără un gologan în busunar, fără nimic . . . nimic.

II

Conversația pe acest ton începî să cam displacă lui Monistrol. Ca să ajungă mai repede acasă, omul fericit grăbi pașii, cu speranță că umblînd mai repede, Castanet l-ar părăsi. Cu tôte acestea el se crezî obligat ca să-i spue cîteva cuvînte de mîngăere.

— Ce voiești? dîse el. Omenii tobă de carte nu ajung totdeauna departe! Insedar te jeluiești, căci nu vei puté schimbá prin acésta cîtuș de puțin starea lucrurilor . . . Dar ai avut încă noroc că m'ai întîlnit, căci eu nu sînt un ingrăt și n'am uitat serviciile ce mi-ai făcut pe timpul când învățam împreună la școlă.

Lacrimi de recunoștință muiară ochii bietului om și el strînse cu duioșie mîna lui Monistrol.

— Nu te teme, dîse acesta cu vioiciune, nu vreau să te unilesc dîndu-ți pomană.

Și scoțînd din busunarul pardesiului seu niște hîrtii albastre indoite cu ingrigire dîse:

— Iată doue bilete de ale loteriei care se va trage la finele lunei în folosul inundațiilor. Ei bine, îți reservez unul din aceste bilete pentru tine și îl voi însemna îndată ce voi ajunge acasă . . . Astfel decă vei gâștigá, vei datori norocul teu nu mie, ci hazardului . . . providinței.

— Oh! mulțumesc, mulțumesc! respunse Castanet reluînd mîna camaradului seu de școlă. Ai o inimă compătimitore!

Monistrol inse retrase repede mîna sa.

— Nu . . . nu! dîse el. N'ar trebui să-mi mulțumesci. De altmintrelea iată că am ajuns acasă. Adio dar, sîu mai bine dîs: la revedere . . . căci în cele din urmă veți cîștigá cîștigul cel mare.

Și negustorul bogat intră în casă lăsînd pe camaradul seu de școlă pe trotuarul stradei în mijlocul viforului de zăpadă.

III

Trecură încă cîteva zile și în fine veni sfîrșitul lunei, și ziua când erá ficsată tragerea loteriei. Monistrol umblá tótă ziua după clienții sei și se întorse tocmai sîra acasă. Se aședá lângă sobă și luá ca de obicei diarul ce se aflá pe măsă spre a cetí noutățile zilei.

— Ei, dîse el, aruncându-ș ochi pe pagina a treia a diarului. Loteria s'a tras! Iată lista numerilor cîștigátore! Mai șei decă n'om cîștigá chiar cîștigul cel mare!

— Noi . . . or Castanet, observá dna Monistrol, cărcia Jaques îi povestise întemplantarea.

— Da, așă este! . . . Ah! Mi-ar păré bine decă el ar avé acéstă șansă. Iată un om care, într'un cas, nu m'ar uitá nici odată.

Și, scoțînd portofoliul seu, dîse:

— Să vedem numerile nóstre! . . . 7246 și 7247! Biletul nr. 7246 este însemnat cu o cruce roșie e biletul lui Castanet . . . Biletul nr. 7247 nu e însemnat, biletul nostru.

El se uitá apoi la lista numerilor cîștigátore . . . scoșe imediat un țipet înăbușit în gâtlegiu.

— Vai . . . Dómne! . . . Dómne! . . .

— Ce este? Ce ai? strigá femeia sa alarmată.

— E . . . Este . . . Da . . . Nr. 7246 . . . da nu me înșel de loc . . . numărul 7246 a cîștigat 500.000 de fr.

Dna Monistrol care se sculase de pe scaunul ei, fu cât p'aci să cadá leșinatá pe jos.

— Ce dîci?

— Dic, că . . . am cîștigat 500.000 de franci . . . Noi? . . . Adicătelea el . . . el, Castanet i-a cîștigat.

Poftele rele începurá a-i ispití pe amîndoi. Fruntea erá scaldată într'o sudóre rece.

Amîndoi stăturá un timp îndelungat privindu-se ochi în ochi fără ca să pronunțe măcar o singură vorbă.

— Dar cum bre, el a cîștigat? Ei? Véd bine că biletul este însemnat cu o cruce roșie, dar ce probéză acésta? Puteai să însemnezi și biletul lui Castanet. Care este acum biletul la care ții mai mult?

— Acela care a cîștigat? respunse Monistrol cu naivitate.

— Prin urmare decă ai însemnat unul din bilete ai însemnat pe al teu.

— Negreșit, dîse omul cu un oftat ca să înăbușescă remușcările, și puse apoi liniștit amîndoué biletele în portofoliul seu. Ban i trag la bani!

În momentul acesta suná clopoțelul.

— Un om a venit și cere să vorbescă cu dl Monistrol! dîse servitóra, deschidînd ușa salonului.

— Poftece-l să intre! respunse Monistrol.

Castanet intrá, cu fisionomia mai miserabilă încă ca dăunáđi:

— Loteria s'a tras, ingáná el, și am venit să véd decă . . .

Jaque Monistrol și soția se uitará un moment în tăcere unul la altul.

— Aide! dîse ea, spune-i, bre, că n'a cîștigat!

— Auđi? bálbái negustorul, întorcîndu-se spre bietul Castanet.

Apoi, se uitá la femeia sa și-i șopti incet:

— Am puté să-l poftim cel puțin la măsă.

— Să-l poftim la măsă? murmurá ea. Da, acést putem s'o facem!

SALON.

Tot la Berlin.

Sunt patru săptămâni, de când datorita chiemându-me în altă parte, a trebuit să intrerup aceste schițe și impresiuni. Acuma revenind la postul meu, ieu firul de nou și cu permisiunea dvăstre, voiu continuă de acolo unde am lăsat atunci.

Suntem tot la Berlin, căci ori cât de puțin să me ocup chiar numai cu cele mai renumite obiecte de vădută, e peste puțină să terminăm printr'un articol ori doi...

După ce vădūrăm atâte musee, galerii de tablouri și de opere plastice, unde am admirat capodoperele vestite ale artiștilor mari, — oboșiți de atâte plăceri, nu mai duceam dorul să visităm și altele, ci preferiam să mergem în alte părți, unde aveam să vedem alt ceva.

Și totuș ne-am mai dus într'un muzeu. Un domn din Norvegia ne recomandă să visităm și Muzeul Hohenzollern, căci este foarte interesant. L-am ascultat și nu ne-a părut reu. Am intrat cu oș-care nepăsare și am eșit cu o impresiune, pe care nu mi-am închipuit-o.

Muzeul acesta este un adevărat Pantheon al casei domnitoare Hohenzollern. Treizeci și șapte de odăi, sale și coridore, abia încap mulțimea nesfârșită de obiecte, suveniri, cadouri și amintiri ale membrilor acestei case, începând de la marele elector și până la repositatul împărat Vilhelm I. Nașcerea, copilăria, juneța, căsătoria, luptele, bătăliile și învingerile, precum și mórtea lor, toate ni se prezintă aici, prin niște obiecte comemorative, dintre cari foarte multe provocă luarea aminte în gradul cel mai mare.

Sunt prea interesante cele ce privesc viața familiară, căci ele ne revocă în memorie figure istorice și dimpreună cu ele epoca lor; dar importanța cea mai mare ni-o ofer obiectele cari arată rolul monarhilor respectivi în stăruințele necurmăte d'a ridică prestigiul națiunii lor.

Rând pe rând ni se înfășoșează personajele de frunte ale istoriei germane, cari se nălță înteu la un nivel mai înalt prin Frideric cel mare. Il vedem imitat din cêră, costumat întocmai. Iată și odaia lui de lucru, cu mobile de mosaic; pe mēsa-i de sreis cetim manuscriptele lui, toate franțozești, nici o slovă germană. Se păstrează și cămașa în care a murit, mânușile, batista și bastonul ce a purtat; uniforma lui de gală și Condé calul lui de predilecțiune.

Admirăm sute și mii de alte suveniri și cadouri de ale urmașilor sei. Armături, săbii, bastone, vase de porcelan și maiolica, statue și buste, tablouri, manuscripte, decorații, medalii comemorative, mobile de tot stilul, bijuterii antice și altele.

Pe dame în deosebi le atrag toaletele, ce reginele și principesele casei Hohenzollern au purtat la felurite festivități. Intre altele, iată haina de mirēsă a reginei Elisabeta, din brocat de argint; cuptușala mantletului din aripi de mici paseri indiane. În altă sală sunt espuse toaletele reginei Augusta, trena de mirēsă, haina

de la încoronare dimpreună cu mantletul; precum și rochia de doliu. Putem vedé și gătelile de nuntă ale reginei Victoria, rochie, ghete, cunună etc.

Multe sale sunt dedicate memoriei împăratului Frideric III. Suvenirile privitoare la viața, ni-l înfășoșează în toate fazele principale, începând de la nașcere și până la mórte. Il vedem băiat tiner, pe câmpul luptei, intrând victorios; decorațiile lui ocupă un părete, iar panglicele de pe cununile de la înmormântare abia încap într'o odaie mare.

Cea mai mare parte a obiectelor in se se refere la împăratul Vilhelm I, norocosul monarc, sub a cărui domnire s'a petrecut actul cel mai important în istoria germană, înfrângerea francezilor sub Napoleon III, dismembrarea de cătră Franța a provinciilor Elsas și Lotharingia și proclamația sa de împărat al Germaniei.

Toate aceste evenimente epocale sunt eternisate prin sute și sute de obiecte aședate în multe sale. Vădându-le, par că asistăm la entuziasmul unui nēm, care-și serbeză cele mai gloriose acte din viața sa. Nici o părțiea a acelor serbări, nici un accent al bucuriei, nici o exclamațiune a entuziasmului, nu s'a perdut din vedere. Totul ni se prezintă eloquent și plastic.

Începând de la primele incidente ale resboiului franco-german și anume de la momentul când regele Vilhelm I tratéză în mod ofensator pe ambasadorul francez din Berlin (Benedetti) și până la capitulațiunea de la Sedan, unde Napoleon III a depus armele înaintea lui Vilhelm I, toate actele se pērëndă înaintea noastră, prin o mulțime de tablouri, buste, poesii, albumuri și diverse obiecte de suvenire.

Mai multe sale sunt pline numai cu adresele de omagiu ce împăratul Vilhelm a primit din totă lumea germană, după învingerea francezilor. Niște albumuri cât o jumătate de mēsă, legate briliant și decorate cu petri scumpe; în fruntea tuturor, adresa de aderență a germanilor din Paris, impresurată de insemnele de devoțiune ale tuturor orașelor germane, ale tuturor coloniilor nemșeci, căci n'a ramas suflet de german de pe tot rotogolul pământului, care să nu fi luat parte la bucuria generală și care să nu se fi cređut dator a-și exprima nemărginita fericire.

Dar nu numai albumuri, ci tot felul de cadouri de gală, figure simbolice de aur și argint, săbii de onóre, pocale de aur, serviçe de cristal, stéguri triumfale, cornuri de resbel, mobile, unelte de fumat, și tot ce produce industria și arta germană, s'a trimis împăratului Vilhelm I, drept devoțiune, după marea biruință.

Firește că de la asemenea serbătore nici poeții n'au putut lipsi. Sute de volume de ode și hymnuri cântă triumful și pe triumfător.

Ensuș împăratul Vilhelm I ni se impune vederii prin nenumărate obiecte gloriocătore, cari in se toate revērsă splendorēa lor asupra întregii națiuni germane. Armatura și decorațiile lui nu încap în o odaie, iar insemnele de doliu de la mórtea lui umplu doue sale, până și calul pe care a călărit la Sadova încă e espus. Iar obiectele privitoare la resbelul din urmă cu francezii cuprind vr'o opt—dece sale și coridore. Afară de mulțimea de suveniri, o serie de tablouri și aquarele înfășoșează fazele de frunte ale resbelului. Toate bătăliile, toate momentele istorice sunt eternisate. Și toate vorbesc de triumf, toate inspiră entuziasm. Par că cetim cele mai strălucite pagini ale istoriei germane.

Iată primele lupte de la Saarbrücken, Gravolette și până la Sedan; întâlnirea împăratului Napoleon III

invins cu invingătorul rege Vilhelm I, capitulațiunea de la Metz, impresurarea Parisului și proclamarea împărăției germane. Și drept încoronare a acestora, iată și depeșa originală scrisă cu creionul pe câmpul luptei, de însuș fericitul rege Vilhelm I, prin care anunță consórtei sale, reginei Augusta, invingerea — „durch Gottes Fügung“.

Când am eșit din mijocul acestor colecțiuni, imi părea că n'am fost într'un museu, ci într'un pisc olimpic, de unde in mijlocul bubuitului de tunuri, am auzit sunând trîmbița de alarmă a Geniului național german, care par că spunea : „Iată ce fapte mari am sêvêrșit noi germanii ! Iată ce națiune vrednică sîntem și ce viitor strălucit avem !“

Nu este orator, nu sînt cuvinte, care să vorbească atît de eloquent, ca aceste obiecte fără vieță. Cuvintele sbóră, se perd in vîzduh ; dar aceste colecțiuni remân tot aici, ca niște monumente ale gloriei trecute, inspirând incredere și curagiu la fapte mari.

Museul Hohenzollern este un templu, in care ori ce german intră smerit și de unde fiecare trebuie că este mândru, cu fruntea ridicată . . .

IOSIF VULCAN.

Ilustrațiunile.

Victor Emanuil prințul moștenitor al Italiei.

Țilele aceste se serbêză la Roma căsătoria prințului moștenitor Victor Emanuil cu principesa Elena de Muntenegru. Programă acestor festivități s'a statorit astfel : La 20 octombrie princesa va sosi la Bari. La 21 va trece la religiunea catolică La 22 intrarea serbătorescă in Roma. La 24 cununia bisericească și civilă. La 25 omagiile autorităților inaintea princesei. La 26 prânzul diplomației. La 27 prânzul militar și reprezentație de gală in teatru. La 28 revista trupelor. La 29 călătoria noiei părechi la Florența. Din incidentul acesta, publicăm in fruntea foii nòstre portretul mirelui prinț moștenitor. Dênsul s'a născut la 1869 in Neapolea, prin urmare e de 27 ani. De când a devenit major, trăeșce la Florența, unde duce o vieță fòrte modestă și retrasă. Căsătoria ce incheie, nu este un act al diplomației, ci o căsătorie de inimă. In nr. vîitor vom publică portretul fericitei și frumoșei mirese.

Vederi din Roma. A doua ilustrațiune a nòstră, tot din incidentul acestor festivități represintă punctele mai frumoșe din Roma. Sus in mijloc e biserica St. Petru, de-a drépta o capelă a ei, de-a stînga scara sfântă, a cărei pietri s'au adus de pe pămîntul sfânt. In mijloc e Capitoliul cu dependentele sale, unde și acum se prășesc gășci, intru amintirea faptului că odinóră gășcile din Capitoliu au mântuit Roma. Jos la stînga se vêd ruinele Colosseului, de-a drépta forul lui Traian, in mijloc cu columna lui Traian.

Mica artistă. A treia ilustrațiune ne conduce in vieța familiară. Mica Aglae, abia d'ò schiòpă, a și inceput să ia lecții de musică și încă de violină. Toți dic, că are talent și părinții n'ar negliă pentru tótă lumea să-i ia un măestru care s'ò instrueze. Cine șcie ce artistă mare are să devină cu timpul ! Ilustrațiunea infățoșeză momentul, când mica artistă se duce cu instrumentul, care e mai mare decăt ea, la o producție unde pentru prima-òră va fi ascultată de lume străină.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și sciintifice. *Fostul mitropolit-primat Ghenadie* a scos la lumină in București o broșură sub titlul : „Cum am fost judecat“. — *Di D. N. Spineanu*, institutor, a publicat la Turnu-Severin o broșură intitulată : „Urme romane in Mehedinți și Mehadia“ ; acêta broșură a apărut din incidentul trecerii deputaților italieni prin Turnu-Severin. — *Ateneul Român* din București va incepe seria conferențelor sale la 15|27 octombrie și le va continua până 'n 15|27 martie viitor.

Tablou despre defilarea de la Cotroceni. Punctul de frunte al serbărilor arangiate in România in onòrea visitei Maj. Sale împêratului și regelui Francisc Iosif, defilarea armatei române la Cotroceni, se va eternisă prin un tablou. Regele Carol a însărcinat pe pictorul polonez Ajduckievicz să facă pe pânză cel mai interesant moment al acelei defilări. Pictorul, după informațiunea ȃiarelor bucureșcene, a ales momentul când regele Carol, in fruntea armatei sale, face împêratului raportul. Figurele vor fi de mărime naturală și la partea dinapoi a tabloului vor apăre doi vulturi sburând unul cătră altul, ca simbol al apropierii celor doue state

Liturghia lui Ioan Crisostom. Di Nicolae Sfefu, invêțator gr. or. in Arad, a dat sub presă in Lipsea : „Liturghia lui Ioan Crisostom“, pentru corul școlarilor, pe doue voci, sopran și alt. Acêta liturghie, scrie dsa, e intocmită pe basa melodiilor bisericesci, pentru tôte duminecile de peste an, după compozițiunile dlui G. Musicescu. Prețul unui esempar e o corónă. Mai puține de doue esemplare nu se trimit pe poștă. Liturghia acêta e aprobată de adunarea generală a Reuniunii invêțatorilor români gr. or. din diecesa Aradului, propopiatul din drépta Mureșului, care a și comandat o sută de esemplare.

Biblioteca pentru toți, editată de librăria Carol Müller in București, cuprinde iarăș mai multe broșuri fòrte interesante. Doue broșuri duple conțin romanul „Dan“ de dl A. Vlahuța, care a fost fòrte bine primit de publicul cetitor, inse nu l-au putut cumpêra toți, fiind prețul cam mare, 10 lei. Acum îl pòte avê ori cine, in acêta ediție poporală, cu prețul de 1 leu 20 bani. — Altă broșură cuprinde niște studii prea frumoșe și scrise cu multă pètrundere, de dl C. I. Stăncescu, profesor de estetică la școla de bele-arte din București. Titlul acestor studii este : Ce este frumoșea, Artele plastice in România, Cum se judecă operele de artă la noi. Prețul 30 bani. — Din celelalte amintim de ocamdată, piesa „Ginerele lui Poirier“ de Auber, tradusă de dl Dumitru Stăncescu. Prețul 30 bani.

Di Caragiali și teatrul din Iași. Am inregistrat și noi in nr. trecut șcirea, că dl I. L. Caragiali ș-a oferit serviciile teatrului din Iași. Acum mai cetim in ȃiarele bucureșcene, că in o ședință din șeptemăna trecută a comitetului teatral din Iași, dl Volenti a declarat că se retrage din comitet, in cas când nu se va da un post dlui Caragiali, propunênd in acelaș timp ca lefile ce le iau actualmente directorul de scenă și regisorul, să se dee dlui Caragiali.

Reviste și ȃiare noue. *Revista Selagiului* se va numi un nou ȃiar politic, care va apăre la primăveră in Șimleu, de ocamdată de trei ori pe șeptemăna. — *Voința Putnei* a apărut de curênd la Focșani, cu program național-liberal ; va eși odată pe șeptemăna. —

Oltenia a reapărut la Craiova, va eși de doue ori pe săptămână. — *Fovestea Vorbei*, revistă literară săptămânală, are să iasă zilele acestea la București. — *Românul*, vechiul diar al dlui Vintilă Rosetti, va avé în fiecare sâmbătă un numer literar. — *Presa*, diar cotidian, a început să apară la București. — *Liga Română*, organul Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, a apărut la București și va eși odată pe săptămână. — *Revista Școlilor*, foie săptămânală pedagogică și literară, va eși zilele acestea la București, sub direcția dlui profesor I. Găvănescu.

Reprezentăție teatrală in Blaș. Meseriașii români din Blaș vor arangia astăzi sâmbătă la 17 octombrie n. o reprezentăție teatrală, jucând piesa: „Petulantul“ comedie in 5 acte de A. Kotzebue, tradusă de I. St. Șuluțiu. Rolurile singuratice vor fi ținute de dnele Elena Trifan, Elena și Ana Icloșan, Emilia Domșa și de dnii Emil Oltean, Aug. Cător, Aurel Maniu, Aug. și Iosif Gruia și Dănilă Căkeli. După teatru va urmă dans.

C E N O U ?

Hymen. Dl Eugen Brote s'a fidațat la București cu dșora Adela Victorina de Heldenberg din Sibiu. — **Dl Ioan Goldiș jr.**, notar in Micherec, comitatul Bihor, s'a logodit cu dșora Ella Popovici, fiica dnei vęd. Alexiu Popovici din Salonta. — **Dl Nicolae Mihăilă**, absolvent de teologie, s'a logodit cu dna vęduvă Paraschiva Mihu din Vinerea. — **Dl Ioan Stan**, invătător in Chevereșulmare, s'a cununat in 4 octombrie n. cu dșora Silvia Cozariu, fiica dlui Isaia Cozariu, invătător in Silha. — **Dl George Moșoiu**, invătător in Moeciul-de-jos, se va cunună duminică cu dșora Reveica Vl. Enescu, tot acolo. — **Dșorele surori Ana și Rosalia Mihali** la 4 octombrie s'au cununat in biserica gr. or. din Beinș cu dnii Carol Bauer și Martin Kebeley.

Noul archidiacon al părților sătmărene. Afăm cu bucurie, că Esc. Sa episcopul Mihail Pavel a numit archidiacon al părților sătmărene și selăgene, aparținătoare diecesei de Oradea-mare, pe dl dr. **Felician Bran**, pân' acuma protopop onorar, profesor de limba română și de religionea gr. c. la gimnasiul din Oradea-mare, conferindu-i totodată și parochia română din Careii-mari, dimpreună cu protopopiatul de acelaș nume. Archidiaconatul sătmărean, avënd sub jurisdicțiunea sa opt protopopiate, este un post de frunte in ierarchia bisericăscă gr. c. și o expositură cardinală a episcopatului românesc din Oradea-mare. De aceea vedem cu mulțumire și cu incredere deplină, că pentru serviciul acesta se trimite un bărbat instruit și stăruitor, inezestrat cu sentimente naționale, care mai avënd intru ajutor și vigorea tinereței, va implini nu numai speranța poporenilor cari l-au cerut unanim, ci totodată va raspunde cu demnitate și la innalta sa chie-mare de conducător al bisericilor și școlilor române din părțile acele!

Ospeți innalți la curtea României. *Impăratul Wilhelm*, rentorcënd in vėra viitoare visita țarului, va vini de acolo acasă prin România și se va oprî câteva zile la București. — *Regele Serbiei* va sosi la 18/30 octombrie in capitala română, să facă vizită curții regale române; de acolo, dimpreună cu suveranii Ro-

mâniei, să vini la Sinaia, unde va petrece vr'o doue zile, apoi se va întorce la Belgrad. — *Archidul ele Iosif*, invitat de regele Carol, cu ocasiunea serbărilor de la Porțile-de-aur, va merge in curënd la Sinaia. — *Principesa Gizela*, fiica monarcului nostru, dimpreună cu soțul ei principele Leopold de Bavaria, au sosit joi la Sinaia, ca ospeți ai curții regale.

Conferență națională in Sibiu. Din incidentul alegerilor de deputați dietali, care vor incepe la 28 octombrie, s'a convocat o conferență generală electorală a partidului național român, la Sibiu pe 24 octombrie. La acesta conferență vor luă parte câte doi bărbați, de incredere, delegați de cercurile electorale.

Un nou dr. de teologie. Dl *George Dragomir* din Lugoș a fost promovat de universitatea din Cernăuți la rangul de doctor in teologie.

Necrológe. *Mateiu Millo* a incetat din viață la București, in 9/21 septembrie, in etate de 82 ani. Inmormentarea-i s'a făcut pe speșele statului și s'au ținut trei cuvëntări: una de dl St. Velescu, alta de dl C. Nottara și a treia de dl Livescu, care a vorbit in numele teatrului din Craiova. — Au mai murit in săptămânile trecute: *Stefan Bilțiu*, canonic gr. c. român in Gherla, in etate de 83 ani; *Elena Hossu n. Lazar*, soția dlui L. V. Hossu, jude la tabla regescă din Cluș, in etate de 35 ani; *Dănilă Lica*, advocat in Bistrița, in etate de 59 ani; *George Perșinariu*, paroc gr. or. in Brașovul-vechiu, 63 ani; *Sigismund Ic. Catoa*, paroc gr. c. și protopop on. in Borlești, comitatul Sătmăre, 51 ani; *Mihail Cosma*, fost vicenotar opidan in Beinș, 53 ani; *Emanuil Demetrorici*, preot emerit in Uzvin, 81 ani.

Poșta redacțiunei.

Blaș. Mulțumim
București. Dlui Gr. M. Au sosit. Le vom intrebuiță pe rând.

Perdut. Nu se admite.

Călindarul săptămânei.

Duminea a 20-a după Rosaliu. Ev. 2 de la Luca. c. 7. gl. 7. a inv. 9.

Țiua săpt	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sorele
Duminea	6 † Apost. Toma	18 Luca Ev.	6 17:4 42
Luni	7 Mart. Serghie	19 Ptolomeus	6 19 4 40
Marti	8 Cuv. Pelagia	20 Vendelin	6 21 4 38
Mercuri	9 Apost. Iacov	21 Ursula	6 23 4 36
Joi	11 Mart. Eulampie	22 Cordula	6 24 4 34
Vineri	12 † Apost. Filip	23 Severin	6 26 4 32
Sâmbătă	13 MM. Prob. și Tar	24 Salome	6 28 4 30

Avis abonanților noștri.

Treiluniul iuliu-septembrie s'a incheiat cu nr. trecut. Rugăm pe toți aceia ale căror abonamente a espirat, să binevoiăscă a le innoi de timpuriu. Iar aceia cari nu ne-au respuns încă costul nici pentru trecut, sânt rugați a-l achită in curënd, ca să nu fim siliți a sistă espedarea.

Cei ce nu mai vor să aibă foia noastră, să ne innapoieze nr. acesta, ca să-i ștergem.

Proprietar, redactor respunďător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375.A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.